

Börze

BOLDOG ZOLTÁN tárcája

Gimnáziumba szeretnék menni, mondja a lány. Még nem tudja, mi szeretne lenni. Leginkább ember, teszi hozzá nevetve tizennégy évesen, mert azt hiszi, könyvű annak maradni, amikor azt üvölti fülünkbe a hangszóró, csak a szakma, csak a szakma, a kétkezi munka, az kell a piacnak. Mert fontos a kereslet, ismétli a leckét, talán a földrajztan-könyvből, abban van a hasznos tudás, és hiába a filozófia meg az irodalom, ami azt sugallja, nem a kereslet teszi az embert, hanem a lélek, a szabadság, a szellem, a küzdés, meg az ehhez hasonlók. Az ember akkor maradhat ember, ha van rá kereslet, ha önmaga a hasznos kínálat, nem pedig szabad, gondolkodó, aki olyat teremt, mire egyszer kereslet lehetne. Döntenie kell néhány hónap alatt: cukrász vagy ápoló lesz. Ezt szánták neki a szülei, akik látták a kirakatokra ragasztva vagy az állás-hirdetések között, ezekre van igény. De a lány nem tudja még, hogy a cukrászok hajnalban kelnek, így soha nincs éjjelük, még estéjük is alig, és liszteszsákok között, a műhelyből kell nézniük életük legtöbb napfelkeltéjét. Nem tudja még, hogy kórházi ápolók hogyan szűrnak tút az égési sebektől recsegő bőrbe a csecsemőintenzíven. Semmit nem tud még, de indulnia kell az életbe, nem lehet várni négy évet, mert azt üvölti a hangszóró, csak a szakma, csak a szakma, a gimnáziumok meg csak fogynak. De nem azért, mert nagy rájuk a kereslet, mint az ájfönötökre, teszi hozzá nevetve tizennégy évesen.

Vicesek lettek a gimnazisták, az egyetemisták, a drága naplopók, akik a tanműhelyek helyett beülnek a fűtött osztálytermekbe, és rájuk szabott kottákon bezongorázzák fejükbe több ezer év tudását. Nevetség tárgya lett a szellem, a matek a szinusztétellel, a fizika Newton első törvényével, a kémia a kovalens kötéssel, a biológia a bőr egyes rétegeivel, hogy mennyi húzható még le az emberről. Kikacagható a magyaróra Gregor Samsával, aki helyettünk, értünk is féreggé változott, hogy ott álljon előt-

tünk azt sűgva, észrevétlen hibáink átváltoztatnak minket, mint ahogy csűszómászőként láttat minket a hatalom, amely hangszórókból, képernyőkből üvölti a fűlűnkbe, mit kell tennűnk. Veszélyessé vált a „how do you do” és a „how are you”, a leendő emigránsok titkos jelszavává, akik külföldre csempészik az itt-hon megszerzett tudást.

Gimnáziumba szeretnék menni, mondja a lány. Nincs mikrofonom, csak az életem van, melyben én is gimnazista voltam, sűgom neki, de ő csak mosolyog, azzal a mit sem sejtő nevetésével, amikor még nem kell sárga csekkel állni a postán, nem kell hagyatėki ügyeket intézni, s fűleg nem kell dűnteni, mert a dűntések iránt sincs kereslet. Mit nevensz, kűrdem, ő csak annyit sűg nekem, lásd, mire jutottál, még hangszóród sincs, a szűnpadról túlkiabálnak. Nekem csak egy gyenge őrvm van, az életem. Meg az, hogy a hangszórók zajánál fontosabb a megfelelő fűlekbe sűgott egy-egy mondat, mert gimnáziumba azért kell járni, hogy meghalld a hangszórók rejtett mondatait, és azt el tudd suttogni a többieknek. El kell mondanod nekik, nem mindig a hangos az igaz, nem mindig a szűp az igaz, nem mindig az igaz az igaz. Megtanulsz kűtelkedni, kűvárni, közben felnűsz, és látni fogod, nem az a boldog, akire nagy a kereslet. Talán jobban megérted, miűrt fontosak a napfelkelték és az őrjeleiket őrömmel feláldozó, korán kelő cukrászok, hogyan tudják elviselni az őrpolók az őręstől recsegő bűr hangját a gyermekintenzűven. Akkor már könnyebben dűntesz, melyik szakma kell neked, vagy inkább diplomát szereznél, kell-e neked a mikrofon, a szűnpad, s ha másnak van, mennyit is őr. Talán te magad sűghatod az emberek fűlűbe, gyanűsak azok a mondatok, amelyek sokszor ismétlik a szűt: csak, csak, csak. Még azt is megkockáztathatod, hogy azok a mondatok hazudnak. De az is lehet, biológus lesz belűled, aki felfedezi a rák ellenszerét, vagy író, aki miatt olvasók milliői kapcsolják ki a tèvét, és törlik magukat a kűzösségi oldalakról.

Na, ne hűlyíts, már bocs, hogy tegezlek, válaszolja. Azt mondog, hogy várjak nűgy őrvet, s utána dűntsek, hogyan tovább, kűrdezi megerűsítésre várva. Kűvárok. Tudod mit, meggyűztél, de adj abból a reklámsűtiből, amit a cukrászoktól kaptál, pillant rám barátkozón. Bár jobban esett addig, amíg nem tudtam, hogy ilyen korán kell kelni, teszi hozzá. Most megyek az őrpolókhoz, és ha nem nyomatnak olyan dumát, mint te, akkor meggyűzöm anyámekat, hogy gimis legyek. Még az is lehet, hogy találkoznunk.

